

στο μικροσκόπιο...

Μια δίκη, επτά ερωτήματα

Του ΤΑΚΗ ΜΙΧΑ

Την περασμένη εβδομάδα ξεκίνησε στη Χάγη ενώπιον του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου η δίκη του Σερβοβόσνιου πολιτικού ηγέτη Ράντοβαν Κάρατζιτς. Ο ίδιος ο κατηγορούμενος απουσίασε από την εναρκτήρια συνεδρίαση επικαλούμενος ελλιπή προετοιμασία. Ορισμένα ερωτήματα που αφορούν τη δίκη:

1. Ποιος είναι ο κατηγορούμενος;

Ο Ράντοβαν Κάρατζιτς υπήρξε ο πολιτικός ηγέτης των Σερβοβόσνιων κατά τη διάρκεια του πολέμου 1992-1995, που είχε αποτέλεσμα τον θάνατο 100.000 ατόμων, η συντριπτική πλειονότητα των οποίων ήταν Βόσνιοι Μουσουλμάνοι, και τον χωρισμό της χώρας σε δύο τμήματα: ένα βόσνιακο - κροατικό και ένα σερβικό. Ο κατηγορούμενος φυγοδίκουσε για 13 έτη και ζούσε στο Βελιγράδι με πλαστή ταυτότητα και αλλαγή εμφάνισης. Ο ίδιος πάντως υποστηρίζει ότι δεν φυγοδίκουσε διότι είχε συνάψει μια συμφωνία με τον ειδικό αντιπρόσωπο των ΗΠΑ στη Βοσνία Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ που του παρείχε ασυλία από το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, κάτι που αρνείται ο Αμερικανός αξιωματούχος.

2. Γιατί κατηγορείται ο κ. Κάρατζιτς;

Η βασική κατηγορία είναι ότι ο κ. Κάρατζιτς οργάνωσε μια συστηματική εκστρατεία φόνων και τρομοκρατίας

προκειμένου να εκκαθαρίσει τη Βοσνία από όλους τους μη-Σέρβους: «Ο στόχος ήταν» αναφέρει το κατηγορητήριο, «η ολοκληρωτική εξάλειψη των Βοσνίων Μουσουλμάνων και των Βοσνίων Κροατών από τη Βοσνία μέσω της άσκησης, μεταξύ άλλων, γενοκτονιών, διώξεων, εκτελέσεων, δολοφονιών, εκποτισμών και άλλων απάνθρωπων πράξεων». Το κατηγορητήριο εναντίον του Σερβοβόσνιου ηγέτη περιλαμβάνει 11 κατηγορίες.

Δύο κατηγορίες αφορούν γενοκτονία: * τις μαζικές εκτελέσεις και εκποτίσεις δεκάδων χιλιάδων Βοσνίων Μουσουλμάνων το 1992 στο βορειοδυτικό τμήμα της χώρας

* τη δολοφονία 8.000 Βοσνίων Μουσουλμάνων στη Σρεμπρένιτσα το καλοκαίρι του 1995.

Οι υπόλοιπες 9 κατηγορίες αφορούν εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Ιδιαίτερο χώρο στο κατηγορητήριο καταλαμβάνει η σαραντατετράμηνη πολιορκία του Σαράγεβο (1992-1995) που είχε αποτέλεσμα τον θάνατο άνω των 10.000 ατόμων -μεταξύ των οποίων 1.000 ήταν παιδιά. Όπως αναφέρει το κατηγορητήριο: «Πυροβολούσαν μαθητές που έπαιζαν μεταξύ τους, επιβάτες στο τραμ, παιδιά που έπαιζαν στο χιόνι, ανθρώπους που πήγαιναν να πάρουν νερό. Οι πολίτες του Σαράγεβο ήσαν στόχος ακόμα και όταν πήγαιναν στις κηδείες των αγαπημένων τους που είχαν δολοφονηθεί».

3. Τι πρέπει να αποδείξει

η κατηγορούσα αρχή;

Η κατηγορούσα αρχή θα πρέπει να αποδείξει δύο πράγματα:

* ότι οι πράξεις για τις οποίες κατηγορείται ο κ. Κάρατζιτς πράγματι συνιστούσαν εγκληματικές ενέργειες.

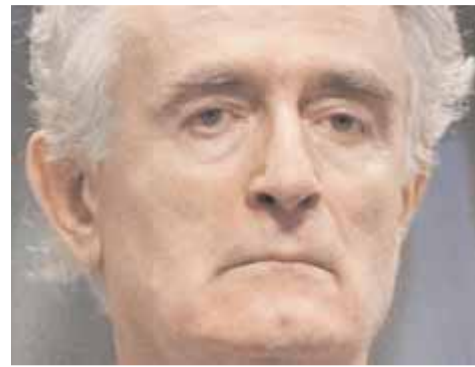
* Ότι ο κατηγορούμενος είχε συμμετοχή σε αυτές τις ενέργειες, ότι δηλαδή είτε έγιναν κατόπιν εντολών του είτε με γνώση και ανοχή του.

4. Ποιες είναι οι πιθανότητες ότι ο κ. Κάρατζιτς θα κριθεί ένοχος για τις πράξεις που του αποδίδονται;

Όσον αφορά την κατηγορία της γενοκτονίας θα είναι ιδιαίτερα δύσκολο να τεκμηριωθεί. Είναι πολύ δύσκολο να τεκμηριώσει κάποιος πρόθεση εκ μέρους του κατηγορούμενου ότι η ενδεχόμενη ευθύνη του για μια εγκληματική ενέργεια εξέφραζε την πρόθεσή του να καταστρέψει μια ολόκληρη εθνική ομάδα ή ένα μέρος της. Για τα άλλα εγκλήματα που του αποδίδονται η τεκμηρίωσή τους θα είναι σχετικά πιο εύκολη.

5. Τι στοιχεία θα χρησιμοποιήσει η κατηγορούσα αρχή για να τεκμηριώσει τους ισχυρισμούς της;

Μάρτυρες (θύματα, καθώς και Σερβοβόσνιους που είχαν συμμετοχή και «εσωτερική πληροφόρηση»), βίντεο-φίλμ και ομιλίες του κατηγορούμενου (όπως τη δήλωσή του το 1991 ότι «θα εξαφανίσουμε όλους τους Βόσνιους Μουσουλμάνους από το πρόσωπο της

γης»). Επίσης το δικαστήριο θα χρησιμοποιήσει και υποκλαπέιες τηλεφωνικές συνομιλίες του κ. Κάρατζιτς. Σε μία από αυτές ο κατηγορούμενος φέρεται να λέει «Θα πούμε στην Ευρώπη να πάει να γαμ... -να μην ξανάρθει εδώ μέχρι να έχουμε τελειώσει τη δουλειά μας».

6. Τι νομικό πλαίσιο θα χρησιμοποιήσει το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο;

Το συνεχώς εξελισσόμενο διεθνές Ποινικό Δίκαιο που με τη σειρά του βασίζεται σε διεθνείς αρχές δικαίου, διεθνείς συμφωνίες, πρακτικές των κυριότερων νομικών συστημάτων -τόσο αυτών που βασίζονται στο Αγγλοσαξονικό Δίκαιο όσο και αυτών που βασίζονται στο Ηπειρωτικό δίκαιο.

7. Υπάρχουν διαφορές με τη δίκη του Σλόμπονταν Μίλόσεβιτς;

Ναι. Ο πρ. πρόεδρος της Σερβίας αντιμετώπιζε 66 κατηγορίες, ενώ ο Σερβοβόσνιος πρ. πολιτικός ηγέτης 11. Ο Μίλόσεβιτς κατηγορείτο για εγκλήματα στη Βοσνία, την Κροατία και το Κόσοβο, ενώ ο κ. Κάρατζιτς κατηγορούνταν μόνο για εγκλήματα στη Βοσνία.

Πόσο θα διαρκέσει η δίκη; Τουλάχιστον μέχρι το 2012.

«Συγγνώμη για το κολαστήριο»

Του ΣΤΡΑΤΗ ΜΠΑΛΑΣΚΑ

Η εικόνα δεν έχει μυρωδιά, ούτε ήχο. Κι ο Σπύρος Βούγιας, υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη, χθες στην Παγανή άνοιξε τις πόρτες του κολαστηρίου σε μέσα ενημέρωσης και σε ανθρώπους. Που γνώρισαν από κοντά όσα μέχρι χθες ήταν γνωστά σαν φωτογραφίες. Η παλιά αποθήκη έχει μετατραπεί σε αποθήκη ψυχών ποινεμένων και ταλαιπωρημένων ανθρώπων. Ο ίδιος, φανερά σοκαρισμένος, ακούστηκε πολλές φορές να λέει συγγνώμη, σαν τη μόνη απάντηση που μπορούσε να πει άνθρωπος σε παιδιά-κρατούμενους σε θαλάμους με στάσιμα νερά, μια τουαλέτα για τουλάχιστον 200 άτομα, έντονη δυσσομία, σοβαρά περιστατικά ασθένειας· σε παιδιά όπως ένα 13χρονο κορίτσι που χρειά-

στηκε να μεταφερθεί εσπευσμένα στην Αθήνα στο Νοσοκομείο Παιδών· έγκυες γυναίκες λίγες μέρες πριν γεννήσουν.

«Συγγνώμη» έλεγε και ξανάλεγε. Και όταν μετά το πέραςμά του από τους θαλάμους της παλιάς αποθήκης στάθηκε μπροστά στους δημοσιογράφους, ξεκίνησε τη δήλωσή του ζητώντας «συγγνώμη για το έλλειμμα ανθρωπιάς» που διαπίστωσε «σε αυτή την αποθήκη ψυχών, όπου η κόλαση του Δάντη ωχραία μπροστά της».

Οι συνθήκες είναι άθλιες, είναι απάνθρωπες, θίγουν τον πυρήνα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας». Όπως είπε, θα μπει ένα χρονοδιάγραμμα ρεαλιστικό και εφικτό ώστε την επόμενη φορά που θα επισκεφθεί τη Μυτιλήνη να συναντήσει καλύτερες συνθήκες ή να μη συναντήσει καθό-

λου την Παγανή. Γιατί στόχος, όπως χαρακτηριστικά είπε, είναι «η Παγανή να πάψει να υπάρχει και να αντικατασταθεί με μια δομή υποδοχής και φιλοξενίας των ανθρώπων αυτών που φτάνουν κάτω από δραματικές συνθήκες στην Ελλάδα».

Ο κ. Βούγιας επισκέφθηκε την Παγανή συνοδευόμενος από τον νομάρχη Παύλο Βογιατζή, τον επικεφαλής της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες Γιώργο Τσαρμπόπουλο και στελέχη της Αρμοστείας, τον ταξίαρχο γενικό αστυνομικό διευθυντή Βορείου Αιγαίου Χρήστο Δεσποτέλλη και άλλους εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται σχετικά με το θέμα των μεταναστών. Οι αλλοδαποί είδαν στο πρόσωπό του τον άνθρωπο που έρχεται να δώσει λύση στις ά-

θλιες συνθήκες διαβίωσής τους εκεί γι' αυτό και τον υποδέχτηκαν με χειροκροτήματα και συνθήματα για την απελευθέρωσή τους.

Όσον αφορά τώρα τις προσωπικές ιστορίες που ο υφυπουργός άκουσε: «Οι περισσότεροι μου έδειχναν τα πληγωμένα πόδια τους, μου έδειχναν τα στάσιμα νερά κάτω, έγκυες γυναίκες μού έδειχναν την κοιλιά τους, ήταν έτοιμες να γεννήσουν και είχαν στην αγκαλιά τους τα άρρωστα παιδιά τους που έχρηζαν άμεσης ιατρικής υποστήριξης. Υπάρχει ένα θέμα περιθάλψης και υγιεινής πέρα από τις συνθήκες διαβίωσης. Είναι πολύ βρώμικο μέρος, δεν καθαρίζει εύκολα. Τόσοι άνθρωποι συσσωρευμένοι εκεί. Εγώ πιστεύω ότι ούτε 200 ή 300 άτομα που λένε οι προδιαγραφές μπορούν να ζήσουν εκεί. Είναι μια αποθή-

κη, είναι φτιαγμένη για μηχανήματα, για εμπορεύματα όχι για ανθρώπους. Πιστεύω ότι ούτε 50 άνθρωποι δεν θα μπορούσαν να ζήσουν εκεί. Όλη η εικόνα εκεί, με έχει συγκλονίσει».

Ο κ. Βούγιας συμμετείχε σε σύσκεψη στη νομαρχία όπου τονίστηκε η ανάγκη να προωθηθούν άμεσες λύσεις ώστε η επίσκεψή του πέρα από ενημερωτικό χαρακτήρα να φέρει και γρήγορα αποτελέσματα. Εκδήλωσε δε την επιθυμία να εξεταστούν οι όποιοι διαθέσιμοι χώροι, ενώ συμπλήρωσε ότι θα εξεταστούν οι χρηματοδοτήσεις που έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για το ζήτημα της μετανάστευσης καθώς, όπως χαρακτηριστικά είπε, «από αυτά που είδα εδώ δεν νομίζω ότι πρέπει να ξεδεύτηκαν πολλά από αυτούς τους πόρους γι' αυτό το κολαστήριο».